

A. Pomoc dzieciom z Ukrainy w relacjach z ludźmi w nowym środowisku

Cel: Udzielenie wskazówek, jak pomóc dzieciom z Ukrainy w ich kontaktach z innymi dziećmi i osobami w nowym środowisku

Dzieci przyjeżdżające z Ukrainy nagle znalazły się w nieznanym otoczeniu, w miejscu, którego się nie spodziewały. Ich życie w miejscu, w którym się osiedliły, choćby tylko tymczasowo, wiąże się z kontaktami z dziećmi, nauczycielami i innymi osobami w nowym środowisku. Oznacza to rozwijanie pewnej świadomości i umiejętności językowych potrzebnych do komunikacji ustnej w nowym środowisku językowym.

Oto kilka rzeczy, które nauczyciele i wolontariusze mogą zrobić **na początku tego procesu**, aby pomóc dzieciom dostosować się do nowych interakcji społecznych:

- komunikuj się z nimi i poproś ich, aby porozumiewali się z tobą w języku, który znają choć trochę i który, ich zdaniem, możesz zrozumieć ty i inne osoby, z którymi rozmawiają
- naucz ich jednego lub dwóch podstawowych zwrotów powitania i proszenia o pomoc (np. „cześć”, „przepraszam”, „proszę”, „dziękuję” itp.)
- powiedz im, że jest w porządku, jeśli:
 - mówią, używając słów pochodzących z dwóch lub więcej różnych języków
 - używają środków komunikacji niewerbalnej, takich jak gesty i inne rodzaje mowy ciała, zdjęć na smartfonie itp., by wspomóc komunikację
 - używają aplikacji do automatycznego tłumaczenia do przekładu ważnych słów, jeśli mają smartfony
 - w razie potrzeby proszą o pomoc inne dzieci lub osoby dorosłe, które mogą pełnić rolę mediatora
 - wyjaśniają, jeśli czegoś nie rozumieją i proszą drugą osobę o powtórzenie tego, co powiedziała.

Ten podstawowy rodzaj komunikacji ustnej jest dość rutynowy i przewidywalny oraz wymaga jedynie ograniczonych zasobów językowych, z tego powodu jest bardzo przydatny do przywitania, prostych rozmów z innymi dziećmi w szkole lub w sąsiedztwie, zakupów lub zadawania podstawowych pytań. Trudności pojawiające się w tego rodzaju komunikacji mogą wynikać głównie z tego, że dziecko tak naprawdę nie zna właściwych słów lub wyrażań, czy też sposobu komunikowania się w nowym kraju. Mogą na przykład wystąpić problemy z wymawianiem słów lub nazw miejsc i nazwisk osób (które są często używane w nazwach ulic), problemy ze zrozumieniem znaków drogowych, informacji itd. Mogą one prowadzić do prostych nieporozumień językowych, ale nie międzyludzkich.

Po kilku tygodniach lub miesiącach dzieci będą prawdopodobnie posiadać wystarczające umiejętności językowe, by rozmawiać na bardziej osobiste i interesujące tematy, a to może skutkować innego rodzaju nieporozumieniami lub niezrozumieniem pomiędzy rozmawiającymi ze sobą osobami:

- Intencje dziecka mogą nie być w pełni zrozumiane
- Mimika lub gestykulacja może zostać błędnie zinterpretowana
- Dziecko może jeszcze
 - nie rozumieć „zasad” kontaktów w nowym środowisku, np. w jaki sposób należy się zwracać do innych osób, w jaki sposób komuś grzecznie przerwać itp.
 - nie rozumieć znaczenia pewnych utartych zwrotów używanych przez kogoś innego, na przykład w języku polskim „żartujesz?”, „to nie moja wina”, „mam dość” itd.

- nie wiedzieć, jak w grzeczny sposób poprosić, odmówić, zwrócić się o pomoc itp.

Dobrym sposobem na zaradzenie potencjalnym zakłóceniom w komunikacji z dziećmi przyjeżdżającymi z Ukrainy jest wyjaśnienie, że środowisko uczenia się jest bezpieczną przestrzenią, w której każdy może się swobodnie wyrażać. Oznacza to, że każdy powinien być otwarty i okazywać szacunek innym oraz mieć świadomość, że różnice, w tym różnice w umiejętności postępowania się językiem, są normalne i można je przewyciężyć cierpliwością i pomocą.